

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ert tjänsteställe, handläggare
Magnus Moreau

Ert datum
2023-04-04

Er beteckning
KN2023/00937

Vårt tjänsteställe, handläggare
FST JUR OFR
Helena Severin
helena.severin@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Remissyttrande avseende promemoria – Tillfällig åtgärd för att underlätta för försvarsövningar under särskilda förhållanden

Försvarsmakten ser positivt på att regeringen föreslår författningsändringar som är nödvändiga för att kunna öka den militära förmågan genom ökad utbildnings- och övningsverksamhet samt för att uppfylla de åtaganden som med hänsyn till det förändrade omvärldsläget krävs för ett svenskt medlemskap i Nato. Försvarsmakten vill dock lämna följande synpunkter.

Bakgrund

Den 3 juni 2022 hemställde Försvarsmakten om generella författningsändringar avseende Försvarsmaktens miljöfarliga verksamhet (dnr FM2022-9389:1). Med anledning därav fick en särskild utredare i uppdrag att utreda en förändrad processordning för viss miljöfarlig verksamhet av betydelse för Försvarsmakten (M29022/01556).

Den författningsändring som föreslås i nu remitterad promemoria baseras på de behov som Försvarsmakten framställde i hemställan daterad den 10 oktober 2022 (dnr FM 2022-9389:2). I den hemställan framställde Försvarsmakten särskilda brådskande behov av att kunna bedriva utökad verksamhet avseende dels i) verksamhet med incidentflygrörelser och dels ii) verksamhet med utländska luftfartyg, fordon och vapensystem.

(HSE)

Postadress
Högkvarteret
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se/hkv

Sammanfattning

Det förslag till författningsändring som föreslås i promemorian omfattar delvis de behov som Försvarsmakten hemställde om den 10 oktober 2022. Förslaget innehåller emellertid en del begränsningar i förhållande till de behov av förändringar som Försvarsmakten bedömer är påkallade. En begränsning utgörs av att författningsförslaget i promemorian endast avses gälla under en begränsad tid. Försvarsmakten bedömer dock att behovet är permanent eller i vart fall kommer finnas under en betydligt längre tid än vad som följer av förslaget. Vidare är förslaget formulerat på ett sådant sätt att det endast är tillämpligt vid militära övningar och inte annan verksamhet som kan krävas för att Sverige ska kunna fullfölja de åtaganden som bland annat följer av ett framtida medlemskap i Nato.

Mot bakgrund av vad som framförts ovan anser Försvarsmakten att begreppet militära övningar i det aktuella förslaget bör ersättas av begreppet *militär verksamhet*. Vidare bör det framgå att förslaget både omfattar andra länder samt *mellanstatliga organisationer*. Slutligen konstaterar Försvarsmakten att det krävs ett permanent undantag i miljöbalken för Försvarsmaktens verksamhet när det aktuella undantaget slutar gälla. För att ge tillräcklig med tid för att utreda förutsättningarna för ett permanent undantag, samt med hänsyn till långsiktigheten i Försvarsmaktens övningsplanering, bör det aktuella undantaget i miljöprövningsförordningen i vart fall gälla till och med utgången av år 2024. Försvarsmakten påtar även vikten av de behov som myndigheten hemställt om i juni 2022 omhändertas.

1. Behov av permanent ändring

Försvarsmaktens övningsverksamhet har ökat till följd av det rådande säkerhetspolitiska läget och myndighetens tillväxt, vilket genomförs enligt regeringens inriktningsbeslut för Försvarsmakten¹. Övningsverksamheten har även utökats med anledning av Sveriges ansökan om medlemskap i Nato. Försvarsmakten övar mer med prioriterade Nato-partners i Sverige och i svenskt närområde. Denna verksamhet och annan militär verksamhet kommer att fortsätta att öka i omfattning vid ett svenskt medlemskap i Nato.

Försvarsmakten bedömer att de författningsändringar som myndigheten hemställde om den 2 juni 2022 och som har utretts av en särskild utredare fortsatt är mycket angelägna. Aktuellt remitterat förslag om undantag i miljöprövningsförordningen är därtill nödvändigt som komplement för att kunna tillmötesgå angelägna behov kopplade till Nato och verksamhet med allierade.

Av promemorian framgår att den förändring som föreslås avser att skyndsamt undanröja de hinder som finns för Försvarsmaktens övningar med utländska förband. I ett längre perspektiv ska förändringarna hanteras inom ordinarie

¹ Regeringen, *Inriktning för Försvarsmakten 2021-2025*, Fö nr 30, 2020-12-17

tillståndsprocess. Försvarsmakten har viss förståelse för en sådan inställning men framhåller att det även framgent föreligger stor osäkerhet kring omvärldsutvecklingen. Dessa omständigheter i kombination med Försvarsmaktens tillväxt och Sveriges ansökan om medlemskap i Nato medför att nuvarande förslag inte tillgodoser Försvarsmaktens behov i ett längre perspektiv. Under alla omständigheter kommer det att krävas permanenta undantag från kraven i miljöbalken för att kunna möta de behov som uppstår i samband med ett Nato-medlemskap.

Försvarsmakten påtalar vidare att övningsplanering m.m. sker årsvis och är i stort behov av förutsägbarhet. En tillfällig förändring som upphör strax efter halvårsskiftet 2024 är därför inte lämplig och riskerar att försvåra Försvarsmaktens planering. Försvarsmakten anser därför att det föreslagna undantaget i vart fall bör gälla till och med den 31 december 2024.

2. Behov av att förslaget inte begränsas till övningsverksamhet

Den militära övningsverksamhet som omfattas av författningsändringen som föreslås i promemorian är viktig och av stor betydelse för Försvarsmakten. Det är vidare en verksamhet som kommer att öka i omfattning vid ett Nato-medlemskap. Försvarsmakten bedriver även förmågehöjande övningar som är nödvändiga för att genomföra för militärt samarbete utan att andra nationer deltar i själva övningsverksamheten. Det är därför positivt att förslaget i promemorian är formulerat på ett sådant sätt att det är tillämpligt även på dessa situationer.

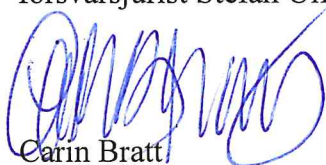
Försvarsmakten bedömer dock att begreppet militära övningar inte omfattar flera av de verksamheter som Försvarsmakten kan komma att bedriva inom ramen för samarbete med andra länder. Undantaget bör därför inte vara begränsat till övningsverksamhet utan även omfatta bland annat insatser och operationer som genomförs med partnerländer i och kring Sveriges närområde. Som medlem i Nato förväntas Sverige och Försvarsmakten bland annat delta i Natos gemensamma eller samordnade operationer och aktiviteter inom alliansens territorium för att motverka eller försvara sig mot angrepp. Detta kan exempelvis ske inom ramen för incidentberedskap i luften (s.k. Air Policing). Även renodlade utbildande aktiviteter i samarbete med andra länder som inte är att betrakta som militära övningar bör omfattas av undantaget. Försvarsmakten anser därför att undantaget bör omfatta militär verksamhet.

3. Behov av att förslaget inte begränsas till andra länder

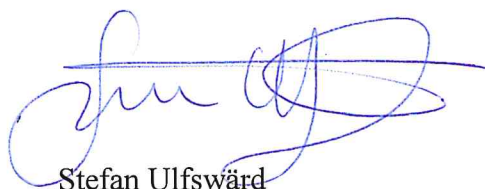
Enligt förslaget i promemorian gäller undantaget endast om det är nödvändigt för militärt samarbete med andra länder. Operationer och aktiviteter på svenskt territorium kan dock efter politiskt beslut komma att genomföras under ledning av Försvarsmakten, enskilda allierade eller av Nato som organisation. Eftersom Nato i sig inte omfattas av begreppet andra länder anser Försvarsmakten att undantaget bör formuleras så att det omfattar *andra länder och mellanstatliga organisationer.*

I beredningen av detta ärende har deltagit stf avdelningschef Lars Carlstein, handläggare Anton Arnesson, projektsamordnare Emmy Carlson McKinnon och försvarsjurist Kajsa Wahrenby.

Detta yttrande har beslutats av chefsjurist Carin Bratt. I den slutliga handläggningen har deltagit stf chefsjurist Helene Arango Magnusson, sektionschef Annika Grahn Sulusi, avdelningsdirektör Johan Askerlund, stf. enhetschef Erica Ström, försvarsjurist Helena Severin och, som föredragande, försvarsjurist Stefan Ulfswärd.

Carin Bratt
Chefsjurist

Stefan Ulfswärd
Försvarsjurist

Sändlista

Klimat- och näringslivsdepartementet

Som orientering

Försvarsdepartementet

Internt Försvarsmakten

FST
FST STRA
FST GEN
FST STÖD
OPL